

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פה.

עין משפט נר מצוה

פ א ב ג ד מיי פטו
מחל אקורי ביאה
הל' בו טושיע אהי' סי'
ד טעף לה:
פ ב ה מיי פ"ב מהלכות
שבת הלכה יח סגמ
לאון פ"ב טושיע אהי' סי'
טעט סעף ד:
פ ג ד מיי פטו מחל' שבת
הל' כח סגמ לאון סה
טושיע אהי' סי' טה סעף
א:
פ ד ז מיי פ"ב מהלכות
שבת הל' טושיע אהי' סי'
סי' טעט סעף ד:

רבינו הגנאל

מי ששפלה עליו מפורת
ספק הוא שם ספק אינו
ספק, ספק חי ספק מת,
ספק נובחי ספק ישראלי
מפקחין עליו. מצאנוהו חי
מפקחין עליו מצאנוהו מת
יניהוהו. אוקימנא אפי'
דאמר ששמיני שמצילין
את המת מפני הדליקה,
הבא מורה שאם מצאו חי
מת יניהוהו, בדרך ומצא עליונים
חיים לא יאמר שכבר
מתו התחתיים. מעשה
היה וברוך ומצאו עליונים
מתים והתחתיים חיים.
אמר רב פפא מחלוקת
כשבדק ממה למעלה,
שלא יאמר ר"ב שאין
חיותא שביבירו כבר מת,
אלא צריך לברוק עד
חוטמו. אבל אם בדק
ממעלה למטה כיון שברק
בחוטמו ואין לו חיותא
תוב לא צריך, שאמר
כל אשר נשמת רוח חיים
באפיו, מניין לפיקוח נפש
שדוחה את השבת, כר,
אסיקנא כשמואל דאמר
אשר ישעה אותם האדם
וחי בהם ולא שימות בהן.

(א) שבת מג: [ומספתא
שבת פי"ד ד"ו]. (ב) שבת
מג: קין; (ג) טושיע מהי;
(ד) ממלכה פ' י' תשא,
(ה) צעקו ערך סדר ד'
איחא ולי הסדר פ"י גלון
ט' אומרים שהי' עושה
גנדי ערך לפיק נקלה סדר
או שהיה עושה כלי שדר
כגון מצודות; (ו) [שבת לג.
וע"ש]; (ז) כ"ב; (ח) ויבין רוח
מכני, ממילת ד"ה הנה,
(ט) ויש' מוס' ביק' ס'
ד"ה קמ"ג.

תורה אור השלם

- ע"ף נסמכתי מבטן
מפני אפי' אתה גויי בך
תהלת' תמיד:
- גוי נודך ויהשככי
ושאי על שפוח קנהי בי
קאם י' וישל את דוד
עברתו: ירימיהו א כט
כל אשר נשמת רוח
חיים באפיו מכל אשר
בברכה מתו:
- בראשית א כב
אם בפתחת יקרא
הגב' והקה ונתן אין לו
דמים: שמות כב א
וכי יד איש על רעהו
להרגו בערמה מעם
מזבחי תקנהו למוות:
שמות כד יד

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ולוי הסדר
לא פורש לי. עי' נכוחות
כה: ש"י ד"ה מלך שמת
ליה ושי': שם ד"ה ולא
פעל מביחי אם התחיל
בעבודה. עי' ברש"י שמת
יב. ד"ה טעה ויזכ' וע':

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא יריכא אלא
לוי יהודה בן לקיש:
(ב) רש"י ד"ה ושמאלו כו'
דלם רוב שפלה ישראל
אבל: (ג) ד"ה אם רוב
כי על מחנה דאי שפלה
להאכילו וכו' על מחנה
גמי לא ספיין: (ד) ד"ה
ייתי כי לשם גירות לא
מנין לחיוביה לישראל
לשלמי: (ה) ד"ה גוי מוך
ודיה אפילו מימא ליל
קודם ד"ה הכי גרסינן:

מוסף רש"י

אתה גרדי. אתה מראש,
ילת רש"י ממילה, נדחו
לשגל דרישא כמו גוי מוך,
שער ראשן תלמי. וגלי
ראשן (טושת ח"ג).

תוס' ישנים

אמר רב פפא דהאיכרי
בבבב. וה"ל היה מני'
למינקט לענין [שלא]
להחיותו או במחנה על
מחנה מני' להחיותו. אבל
גבי רוב ישראל לא היה מני'
למינקט להחיותו, כיון
דלפילו מני' על מחנה חייב
להחיותו, אלא בבבבב
למני' על רוב ישראל דלפילו
יחייבו להחיותו, אלא
בבבב ב' סגול' לו או המחיר
אצידה לבתי, אפילו אם
רוב ישראל כירשאל, אבל
להחיותו אין כל כך עבירה
(כדתנן) [כדתנן]

ושמואל אמר לפקה עליו אם הגל קאמר דלם רוב ישראל (ו)
אכל במחנה על מחנה לא וכו' ש צרוב כותים: אינו קו. דלמך
אפילו צרוב כותים מפקחין: למאי הילכתא. הוי כותי אליבא דשמואל
כיון דלמך מפקחין עליו כל שכן דמנחה להחיותו ולמאי הילכתא הוי
כותי: להאכילו נבילות. ע"כ שגבדל
ויקבל עליו גירות: אם רוב ישראל
ישראל למאי הילכתא. הוי ישראל
צרוב ישראל טפי ממחנה על מחנה
(ג) אי שלם להאכילו נבילות במחנה
על מחנה לא ספיין ליה: לנוקין.
שור של ישראל שנגח של כותי פטור
ושור של כותי שנגח של ישראל צין תם
צין מועד משלם נוק שלם ושל ישראל
שנגח של ישראל תם משלם חצי נוק
מועד משלם נוק שלם: אי נימא

דנגמיה טורא דידן לטורא דידיה.
וקאמרין דמחייבין ליה לשלומי: גייסי
רשי. דישאל הוא ושקול וכל זמן
שלא טבל צבית דין לשם גירות לא
מניין (ו) לישראל לחיובי לשלומי:
פלגא. משלם כירשאל אידך פלגא ספק
הוא וזה מוטבנו נוק שלם כדן כותי
אמר ליה אייתי רשיה דללו ישראל אנה
ושקול: מאי קאמר. כל הני ספיין
דקתי מתי אתו לשמועין: שמילין
אם המס. לחמך המעורבת דליכא
איסור אלא טלטול: אכל הכא. כי
לא שרית ליה לפקוחי מאי אית ליה
למעבד דמיהוי איסורא דלורייחא
דנשיה הא מקמי הך: עד היכן הוא
נודק. אם דומה למת שאינו מזין
אצרכו עד היכן הוא מפקח לדעת
האמת: עד חוטמו. ואם אין חיות
בחוטמו שאינו מניח רוח דלוי מת
ויניחיהו: הכי גרסינן אמר רב פפא
מחלוקת מלמעלה למטה. מחלוקת
דהנך תנאי דמר אמר עד לכו ומר
אמר עד חוטמו מלמעלה למטה
שמואלו דרך מרגלותיו מחלה וצודק
והולך כלפי ראשו דמר אמר צלבו יש
להצחין אם יש צו חיות ששמתו
דופקת שם ומר אמר עד חוטמו
דומינן דליון חיות ניכר צלבו וניכר
צמוטמו: (ס) אינו נודך. ומר הוא
שער הראש: גפוי סימא חוטמו. שאלו
נני קצירה ליה עד חוטמו: ולוי
הסדר. * לא פורש לי מהו: ושפיכות
דמים. שהותר לצעל צית לשפוך
דמו של זה להלל ספק נפשו עבירה
מחורה היא ששמתה את הארץ
כדכתיב (במדבר לה) ולא תטמא את
הארץ גבי פרשת רוחחין: וגורם
לשינה ספסלת. כדכתיב (סז)
אשר אני שוכן בתוכה הלא אם תטמאו
איני שוכן וגבי רוחח כתיב: * מעם
מוצאי. אם כהן הוא שצא לעבוד
עבודה: ולא מעל מוצאי. * אם
התחיל בעבודה אין מפקחין לכו
לידן אלא משלים עבודתו:
אבל

ולפקח הגל אינו בן. אומר ר"י דהיינו טעמא דאין הולכין
צפקות נפש אחר הרוב משום דכתיב (ויקרא יח) וחי
בהם ולא נשמות בהם שלא יוכל לבוא בשום ענין לירי מיתת ישראל:
להאכילו נבילות. לא הוה מני למימר שלא להחיותו משום
דלפילו מחנה על מחנה אינו חייב
להחיותו מחנה צרוב ישראל אמרינן
לא אלא להחיותו:

להחיותו לא אבידתו. הא דלא
קאמר להחיותו דקאמר
רב לעיל פירש רש"י דלשמואל אילתרין
דקצירה ליה דלפילו לפקה את הגל
בשבת אין הולכין אחר הרוב כל שכן
להחיותו ואע"ג דקצירה ליה לשמואל
(צ"ג דף ע"ג): אין הולכין צממון אחר
הרוב כפי מילי היכא דלתיב לדידיה
צרות צעלים כמו מוכר שור לחצירו
ונמלא גתמן אכל הכא דלא אמת
לידיה צרות צעלים אוליגן צמר
רוכא (י) ובכמות סוף פ"ק (דף ע"ו):
פירש דרצותא נקט אפילו להחיותו לו
אצידה לריכא עבירה גדולה כדלמרי'
(פסהדרין דף ע"ו): המחויר אצידה לבתי
עליו הכתוב אומר למען ספות הרוה
את הנמאה וגו' ואפי' הכי מחזירין
היכא דליכא רוב ישראל וכל שכן
להחיותו דליכא עבירה כולי האי
דמפרנסין עניי כותים עם עניי ישראל
מפני דרבי שלום [גיטין ס"א]:

להחיותו לא אבידה. אכל מחנה
על מחנה לא לזכר ליה
אייתי רשיה דישאל את ואחזירי לך:
צריכא דנגמיה תורא דידיה
צתורא דידן. תימה לי דהוה
מני למימר כולוה לנוקין אם רוב
ישראל ישראל דנגמיה מורא דידן
למורא דידיה מחנה על מחנה ישראל
דנגמיה תורא דידיה למורא דידן ולא
משלם נוק שלם אלא רוב כותים כותי
משלם נוק שלם אלא ניחא למימר

חדוש כלל מד: אבא שאור אומר מטיבירו.

הקשה רבינו תם דצפק
המפלת (גדה דף סה). תניא אחיהו שפיר
מרוקס אבא שאור אומר מחילת צרייתו
מראשו ועוד הקשה דלא התם משמע
דלא איירי אלא בגדול הצדיקים
וצקוטנן דקא מסיים עלה שמי עיניו
כשני טיפין של צבוב וכו' להכי גרס
ר"ת מחילת צרייתו כרשון פירוש יוס
שנגמר מחילת צורמו הוי כל גופו
גדול כסלעס כדמתרגמינן רשונה
וכן פירש צעקו [עין רשון]:
עס

ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי (ה) הסדר ורבי ישמעאל בנו של
רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן נשאלה שאלה זו בפניהם מניין לפקוח
נפש שדוחה את השבת נענה ר' ישמעאל ואמר יאם במחירת ימצא הגנב
ומה זה שספק על ממון בא ספק על נפשות בא (ו) ושפיכות דמים מטמא את
הארץ וגורם לשכינה שתסתלק מישראל ניתן להצילו בנפשו ק"ו לפקוח נפש
שדוחה את השבת נענה ר"ע ואמר (ז) וכו' יוד איש על רעהו וגו' מעם מזבחי
מעל מזבחי ואמר רב בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא להמית
אבל

למנון דלמרינן צפק כל תבני [שבת קין]. ואם נאמר דמחנה על מחנה אינו חייב להחיותו, הוה מני'
(לא יבא להציל) לא יבא תללו שבת בשביל ממונו, אבל כשעבירי בהללו או יבא תללו שבת אבג טרידיה, אכל בתה או איסכא סביל
יכול להצילו ובשבת הללו לא הוי טעור, אכל אי לא שרית ליה אבג טרידיה ועבירה יבא לבנות. מ"ר.